

Kad pietrūkst laika sarunām

Katra pašvaldība līdz šim atradusi labāko risinājumu konkrētā vietā un brīdī, kā uzturēt un attīstīt bērnu mūzikas un mākslas skolas.

Tās, īpaši laukos, nav tikai profesionālās ievirzes izglītības iestādes, tām būtiska loma vietējās kultūrvides veidošanā. Nav iedomājami vietējie pasākumi bez šo skolu audzēkņu un pedagogu līdzdalības. Skolu dzīvē iesaistās ģimenes. Protams, katrā pagastā savas tradīcijas, kas mērķtiecīgi attīstītas.

Veidojot jaunā Cēsu novada pašvaldības lielās saimniecības un ilgspejīgu mērķu budžetu, lauku mākslas un mūzikas skolām diemžēl nācās paust satraukumu par finansējuma samazinājumu. Var jau teikt, ka mazā novadā, kur bija viena profesionālās ievirzes skola vai vispārīgā izglītībā skolā tika īstenotas mākslas vai mūzikas programmas, ja to noteica kā prioritāti, vietējā vara arī atvēlēja vairāk naudas. Savā ziņā tas bija arī prestižs, ka novadā bērniem ir iespējas mācīties mākslu un mū-

ziku.

Jaunajā novadā skolu daudz, mākslu un mūziku, abas vai vienu, var apgūt Cēsīs, Jaunpiebalgā, Līgatnē, Nītaurē, Dzērbenē, Vecpiebalgā, Priekuļos, arī Drabešu pagastā Ieriķos.

“Pārmaiņām sagatavoties nevar. Ir grūti, kad tiek izjaukta ierastā kārtība, kad zini, kā lietas funkcionē, kad zini, pie kā vērsties pēc palīdzības, ja ir radušās problēmas. Šobrīd jaunajā novadā tā visa nav. Un nav jautājums, vai nepieciešamas pārmaiņas, bet gan kādas un kā tās notiek, kāds ir apkārtējais fons. Pārmaiņas taču var notikt pozitīvā gaisotnē, ja redzi mērķi un zini, kāpēc kas notiek,” saka Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skolas direktore Aija Sila, piebilstot, ka patlaban, kad jau tā pandēmijas un ierobežojumu dēļ emocionāli ir sarežģīta situācija, nākas pēdējā brīdī skaidrot to, kam bija jābūt sprotamam jau pagājušajā gadā.

Dzērbenes vispārīgā izglītībā un mūzikas pamatskolas direktors Andris Sakss saka: “Esmu iebildis, izteicis viedokli, sajuties nesadzirdēts. Saprotu, ka notiek izlīdzināšana un naudas attīstībai, remontam un inventāra iegādei ir mazāk. Līdz šim pašvaldība daudz ieguldīja gan pamatskolā, gan mūzikas ievirzes attīstībā, skolas vajadzības tika sadzirdētas. Tagad novērtē vārdos, bet ne vajadzībās.”

Kad sarunas par šī gada pašvaldības budžetu jau bija teju noslēgušās, A.Sila uzrakstīja vēstuli domes deputātiem, pamatojot, kāpēc konkrētiem izdevumiem nauda nepieciešama. Deputāti sadzirdēja, notika saruna, tika pārskatīti kritēriji, pēc kādiem veido skolu budžetus, atzīts, ka tas, kas attiecināms uz vispārīgā izglītībā skolām, gluži tāpat neder mūzikas un mākslas skolām, un - kaut nelielas - izmaiņas naudas sadalījumā, piešķiršanā notika. Labāk vēlāk nekā visu laiku dzīvot ar aizvainojumu un nesapratieni.

“Domes vadība saka – tā bijusi komunikācijas kļūda, nepilnīga informācija. Aija Sila objektīvi izskaidroja situāciju Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skolā. Arī komitejā teicu, ka vajag

Jaunajā novadā skolu daudz. Mākslu un mūziku, abas vai vienu, var apgūt Cēsīs, Jaunpiebalgā, Līgatnē, Nītaurē, Dzērbenē, Vecpiebalgā, Priekuļos, arī Drabešu pagastā Ieriķos.

problēmu un situāciju izrunāt. Atbilde bija, ka nav tik daudz laika, lai ar visiem runātu. Nevienam nepateiks, vai direktori tika informēti vai ne, izskaidroja viņiem vai ne. Iznāca kā parasti. Tā no pilieniem tie neapmierinātības strautiņi veidojas,” situāciju raksturo domes deputāts Laimis Šāvējs, uzsverot, ka vispārējā izglītība vienmēr būs svarīgāka.

Naudas ir tik, cik ir. Izdevumi bija jāsamazina, to katrs saprata, un nebija tāda, kurš par to nebūtu dzirdējis. Vispirms to izdarīja paši iestāžu vadītāji, tad apvienību pārvaldes, beigās vērtēja domes finansisti un deputāti. Katrs darīja savu, neiedziļinoties, kas slēpjas aiz katriem plānotajiem izdevumiem, cik tie būtiski katrai mūzikas un mākslas skolai. Kā piemēru L.Šāvējs min nepieciešamību Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skolā uzstādīt liftam divpusēji vadāmo sistēmu. Ka tas jādara, tā nav skolas vadības iecere, domājot veikt uzlabojumus, to nosaka Ministru kabineta noteikumi. Nesaprotot, kāpēc šādi izdevumi plānoti, tie, saprotams, tiek svītroti. Tāda pieredze Latvijā ir: Ministru prezidents Einārs Repše tā savulaik mazināja budžetu – nesaprotam, svītrojām.

Šis būs gads, kad visiem, kuri saistīti ar pašvaldību, vispirms jau jaunajai domei, sākot ar deputātiem, visiem pašvaldības struktūru un iestāžu vadītājiem reizē

jāpabeidz bērnu darbs un jāiegūst augstākā izglītība. Bet dzīves skola jāsāk apgūt. Arī pirms došanās uz bērnu darbu vecāki bērniem sarunās skaidro, kā ir, kā būs, kāpēc tā jādara. Bērni taču saprot. □

Atbild deputāts

IVO RODE,
Cēsu novada domes izglītības, kultūras un sporta norišu komitejas priekšsēdētājs

Par situāciju ar Jaunpiebalgu. Ar Aiju Silu tikāmies paprāvs domes pārstāvju skaits un teju divas stundas skaidrojām situāciju, ka dažas finanšu pozīcijas ir citādi pārsauktas vai paliktas zem citām, bet nav nekāda samazinājuma. Saruna beidzās ļoti labi, viennozīmīgi par turpmākās sadarbības formām, noskaidrojām, kas skolai svarīgs un aktuāls, viss tika ņemts vērā. Diemžēl Aijas raksts avīzei (Jaunpiebalgas apvienības pārvaldes izdevuma “Avīze Piebaldzēniem” janvāra numurs-red.) ir bijis iesūtīts pirms sarunas ar domi, rakstam atsaukums diemžēl nav iesniegts.

Par budžetu skolām un profesionālās ievirzes izglītības iestādēm. Viss, kas budžetā ticis prasīts, ir apstiprināts, turklāt papildus piešķirts finansējums infrastruktūras uzlabošanai un attīstībai, tāpēc nevar runāt par kādu samazinājumu. Protams, mēs izglītībai gribētu budžetā atvēlēt vēl lielākus līdzekļus, bet jau šobrīd varu droši pateikt, ka visu izglītības iestāžu vajadzību apmierināšana 100% apmērā prasītu daudzus miljonus. Tāpat nebūtu korekti runāt par pedagogu algām, jo tā ir “svētā pozīcija”. Tieši otrādi, tur, kur kādā izglītības iestādē valsts ir samazinājusi savu finansējuma daļu, mēs, pašvaldība, nosedzam starpību, lai skolai naudas nepaliktu mazāk. □

Neizrunātais rada neizpratni

Gada beigās vērtēs sākumu

Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skolas direktore Aija Sila atzīst, ka šis ir pārdomu laiks gan par reformu, gan tās īstenošanu, arī to, kā līdz šim strādāts. “Uzskatu, nedrīkst noliekt galvu pieņemt to, ko uzskati par nepareizu. Nestrādāju privātā uzņēmumā, bet pašvaldības skolā, kas ir svarīga sabiedrībai, bet sāk pietrūkt spēka, pierādot, aizstāvot skolas vajadzības,” saka A.Sila, uzsverot, ka katrā nesaprašanās, pārpratumā veidojas no sīkumiem.

Mazā novadā viss bija vienkāršāk. Pašvaldībā tika apspriests, kā izmantot katru eiro, no kā atteikties, kam naudas nepietiks, kas būs prioritātes, kāpēc tajā gadā tas noteikti nepieciešams. Pirms šī gada pašvaldības budžeta izveides skolas saņēma domes izstrādātus kritērijus, kā izglītības iestādēm rēķināt naudu. “Vēlāk izrādījās, ka tie neatbēca uz mūzikas un mākslas skolām. Kāds aizmirsa to pateikt. Normatīvajos aktos var ierakstīt visu, bet vai tas ir saprātīgi. Stāstot, kā var ietaupīt līdzekļus, kā piemērs tika minēta Cēsu skolu sadarbība, kad tās dodas viena pie otras un tā tiek izmantotas un apgūtas jaunākās tehnoloģijas. Jaunpiebalgas skolas audzēkņi nevar aiziet uz Dzērbeni, Cēsīm vai Vecpiebalgu,” viedokli pauž A.Sila, atgādinot, ka mazākas skolas darbība vienmēr būs dārgāka. Viņa nosauc dažus skolas darbībai būtiskus finanšu samazinājumus. Nauda transportam nav paredzēta, kas lauku skolai ir

būtiski, lai bērni tiktu ārā no šaurās vides, aizbrauktu uz kādu koncertu, piedalītos konkursos un festivālos. Nevar vecākiem uzlikt pienākumu to nodrošināt. Svarīga ir pedagogu profesionālā pilnveide. Līdz šim pašvaldība finansēja skolotājiem kursus un ceļa izdevumus. Ikdienā pedagogi vairākas reizes nedēļā uz darbu Jaunpiebalgā brauc no Cēsīm, Smiltenes, Vecpiebalgas, tas vismaz bija atbalsts pedagogiem.

“Dažādos līmeņos tiek teikts, ka skolās jāizmanto mūsdienīgas darba formas. Lai to darītu, vajadzīga tehnoloģija. Labi, ka mums vismaz būs portatīvais dators, kas arī bija svītrots no budžeta saraksta. Lai mācītos spēlēt mūzikas instrumentu, ir vajadzīgs pats mūzikas instruments. Tie nav lēti, bet vecās klavieres “Rīga” vairs nav iespējams uzskatīt,” pārdomās dalās A.Sila.

Viņa uzsver, ka šajā mācību gadā daudz ko vēl nejutīs, jo ir rezerves, daudz kas sagādāts ilgtermiņam, kaut kas ietaupīts pandēmijas ierobežojumu dēļ. “Audzēkņiem ir jāapgūst mācību programma. Skolotājiem vairāk būs jādomā par mācību uzdevumiem, ko var atļauties, kādus materiālus nodarbībās izmantot,” bilst direktore.

Domājot par nākotni, sadarbību ar citām skolām, A.Sila vērtē, ka ļoti pietrūkst komunikācijas ar kolēģiem. Līdz vēlēšanām, vēl rudenī, visi tikās sarunās. Pašvaldība solījusi, ka šomēnes rīkos tikšanos mūzikas un mākslas skolu vadītājiem.

Nākotne jābūvē vienoti

Dzērbenes vispārīgā izglītībā un mūzikas pamatskolā vienā ēkā bērni var iegūt pamatizglītību un arī profesionālās ievirzes programmā septiņu mūzikas instrumentu spēli. Direktors Andris Sakss pastāsta, ka, vērtējot šī gada pašvaldības budžetu, bažas ir gan par jaunu mūzikas instrumentu un mācību līdzekļu iegādi, gan pedagogu atalgojumu. Mūzikas skolas pedagogu atalgojumam valsts piešķir noteiktu finansējumu. Ja audzēkņu vairāk, pašvaldībai vairāk jāpiemaksā. “Šogad skolā bērnu ir vairāk un pašvaldībai vairāk jāpiemaksā. Tika spriests, ka mūzikas programmā jau mēcās tie paši bērni, kuri iegūst pamatizglītību. Taču tās ir dažādas programmas. Skolā ir vajadzīgs mūzikas programmas vadītājs, direktora vietnieks, visās skolās tādi ir. Šajā mācību gadā atvērām sitamo instrumentu klasi, sagādājām instrumentus, jāiziet akreditācija. Tika dota cerība, ka tomēr finansējumu šai slodzei piešķirs. Sarunās bija labi redzams, ka mazajos novados skolām finansējums bijis lielāks, labāk izprastas katras skolas vajadzības. Nebija jau tā, ka visam nepieciešamajam uzreiz bija nauda. Savulaik Dzērbenē apvienoja mūzikas un pamatskolu, lai ekonomētu līdzekļus,” viedokli pauž direktors, piebilstot, ka gribētos, lai budžets caurspīdīgs, lai būtu skaidrojums, kam un kāpēc piešķir naudu.

“Pirmajā pusgadā stipri jādomā, ko un kā tērēt, ko var ietau-

pīt. Būtiski ir piesaistīt jaunus pedagogus,” teic A.Sakss, uzsverot, ka viņam ir svarīgi zināt, kādu nākotni pašvaldība plāno atvērt mākslas un mūzikas skolām. Tas ir svarīgi audzēkņu vecākiem.

Nedrīkst nolikt malā neertos jautājumus

Laimis Šāvējs atzīst, ka ikdienā domē notiek ļoti daudz sarunu par visdažādākajām tēmām, bet, tiklīdz parādās neērtie jautājumi, tās pārtrūkst, problēma tiek nolikta malā. “Mīļā miera labad daudzi samierinās, bet tas nenozīmē, ka viņi visam piekrīt. Diemžēl budžeta veidošanas gaitā bija labi redzams, ka dome nevar paļauties uz apvienību pārvalžu iedziļināšanas situācijā, to darbinieki nelēks uz ecēšām, lai aizstāvētu visu vajadzīgo. To pašu iemeslu dēļ samierinās skolu direktori. Salīdzināt, cik skolām naudas piešķir pērn, cik šogad, nevar, Finanšu nodaļā skaidro – tagad ir citāda grāmatvedība. Tā ir, bet skolu vadītāji taču zina, cik kam tērēja pērn. Var jau ieteikt skolu vadītājiem, lai raksta projektus, un solīt līdzfinansējumu, bet cerēt uz veiksmi projektu konkursos nav domājama ilgtermiņā,” viedokli pauž domes deputāts, uzsverot, ka, runājot par grāmatvedību un budžeta pozīcijām, var diskutēt. “Varbūt nav svarīgi, kurā ailītē ko ieraksta, bet tas liedz vērtēt, kā nauda tiek izmantota,” saka L.Šāvējs. □

Lappusi sagatavoja
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA Cēsu Druva”.